

HETEROTOPIC VIEW

Journal homepage: www.heterotopicview.comHETEROTOPIC
VIEW
Social Science Journal

COĞRAFYA ÖĞRETMENLERİNİN POPÜLER KÜLTÜR VE HALK KÜLTÜRÜNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ*

OPINIONS OF GEOGRAPHY TEACHERS ON POPULAR CULTURE AND FOLK CULTURE

Ömer Faruk DAĞ¹, Salih ŞAHİN²¹Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara. omerfarukdag2147@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3278-4239²Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Coğrafya Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara. ssahin@gazi.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2166-1997

Doi: 10.5281/zenodo.8051329

Makale Bilgisi

Gönderildiği Tarih

05-06-2023

Kabul Edildiği Tarih

13-06-2023

Yayınlanma Tarihi

20.06.2023

Article Info

Date Submitted

05.06.2023

Date Accepted

13-06-2023

Date Published

20.06.2023

Anahtar Sözcükler

Halk Kültürü, Popüler Kültür,
Coğrafya Dersi Öğretim
Programı, Coğrafya Ders
Kitapları, Coğrafya
Öğretmenleri

Keywords

Folk Culture, Popular Culture,
Geography Curriculum,
Geography Textbooks,
Geography Teachers

Öz. Kültür, diğer pek çok bilimde olduğu gibi coğrafya içinde de kendine önemli bir yer bulur. Özellikle son yıllarda Türkiye’de kültür coğrafyasına ilişkin çalışmaların sayısı artmış, Coğrafya Dersi Öğretim Programında (CDÖP) kültür coğrafyası konularına daha çok yer verilmiş ve üniversitelerde de kültür coğrafyası dersleri okutulmaya başlanmıştır. Bu çalışmada coğrafya öğretmenlerinin genelde kültür özelde ise popüler kültür ve halk kültürüne ilişkin görüşleri ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu genel amaç çerçevesinde araştırma grubundan popüler kültür ve halk kültürü konularının Coğrafya konuları içindeki yeri, öğretim programlarında ve ders kitaplarındaki durumuna yönelik görüşleri ortaya konulmaktadır. Bu çalışmada verilerin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden odak grup görüşmesi, verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Odak grup görüşmesi soruları iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, öğretmenlerin demografik bilgilerini içeren sorular bulunmaktadır. İkinci bölüm ise konuyla ilgili açık uçlu sorulara ayrılmıştır. Çalışmada elde edilen verilere göre öğretmenler popüler kültürü, tüketimi esas alan, geçici bir kültür olarak ifade etmektedirler. Halk kültürünü ise üretimi esas alan, binlerce yıllık geçmişe sahip olup toplumların yerel kimlikleri olarak kabul etmektedirler. Aynı zamanda araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu, gelecekte halk kültürünün varlığını kaybedeceğini, kültürün canlı bir olgu olarak gelişerek değişeceğini öngörmektedir.

Abstract. Culture finds an important place in geography as in many other sciences. Especially in recent years, the number of studies on cultural geography has increased in Turkey, cultural geography subjects have been included more in the "Geography curriculum" and cultural geography courses have started to be taught in universities. In this study, it is aimed to reveal the views of geography teachers on culture in general and popular culture and folk culture in particular. Within the framework of this general purpose, the opinions of the research group on the place of popular culture and folk culture subjects in geography subjects and their situation in curricula and textbooks are presented. In this study, focus group interview, which is one of the qualitative research methods, was used in data collection, and content analysis method was used in data analysis. Focus group interview questions consist of two parts. In the first part, there are questions about the demographic information of the teachers. The second part is devoted to open-ended questions on the subject. According to the data obtained in the study, teachers express popular culture as a temporary culture based on consumption. On the other hand, folk culture is based on production, has thousands of years of history, and accepts it as the local identities of societies. At the same time, the majority of the teachers participating in the research predict that the folk culture will lose its existence in the future and that the culture will change by developing as a living phenomenon.

* Bu araştırma, "Etik Kurul" izninin gerekli kılındığı tarihten önce başlamış olup 2019-2022 yılları arasını kapsamaktadır. Araştırmanın yürütüldüğü süreçte gerekli etik ilkelere uyulmuştur.

1. Giriş

Kültür, insanlığın geçmişten günümüze süren varoluşu boyunca ortaya çıkan ve toplumların, karakteristik özelliklerini yansıtan maddi ve manevi değerlerin birleşimini ifade eder. Bu değerler, dil, sanat, edebiyat, gelenekler, inançlar, yaşam tarzları ve diğer bazı sosyal unsurlardan oluşmaktadır. İnsanlar arasında bir bağ ve kimlik duygusu oluştururken, toplumların birbirinden farklılaşmasına ve çeşitliliğe de katkıda bulunur. Çünkü kültürler milletlerin karakteristik özelliklerini ortaya koymaktadır.

Literatürde, “kültür” kavramının pek çok tanımına rastlanmaktadır. Hatta denilebilir ki, en çok tanımı yapılan kavramlardan biri olarak dikkati çekmektedir. Bunlardan bazıları şunlardır: Türk Dil Kurumuna (TDK) göre kültür; “tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü”dür (TDK, 2022). UNESCO’ya göre ise kültür, “yalnızca sanat ve edebiyatı değil, yaşam tarzlarını, birlikte yaşama biçimlerini, değer sistemlerini, gelenekleri ve inançları kapsayan, toplumun veya bir sosyal grubun ayırt edici manevi, maddi, entelektüel ve duygusal özellikleri kümesi olarak” tanımlanmaktadır (UNESCO, 2009). Konuya ilişkin çeşitli çalışmalarıyla tanınan Coğrafyacı Harris, kültür kavramını “bir nüfus ya da toplumun öğrenilmiş düşünce ve davranış özellikleri” (Tümertekin ve Özgüç, 2002) olarak tanımlamıştır. Bu alanda bazı eserleri olan Sir Edward Burnett Tylor’a göre kültür “en geniş etnografik anlamıyla alındığında, insanoğlunun toplumun bir mensubu olarak edindiği bilgi, inanç, sanat, töre, yasa, görenek ve diğer tüm yetenekler ile alışkanlıkların oluşturduğu karmaşık bir toplamdır” (Tylor, 1871). Ziya Gökalp’e göre kültür “insan toplumlarının bütün fertlerini birbirine bağlayan, yani kişiler arasındaki uyumu sağlayan kurumlar hars (kültür) kurumlarıdır. Bu kurumların tamamı o cemiyetin harsını (kültür) oluşturur” (Gökalp, 2016).

Pek çok tanımı yapılan kültür kendi içerisinde farklı özelliklere ve dinamiklere sahip iki ayrı alt kültür grubuna sahiptir. Bunlardan ilki geleneksel yapıya sahip yani tutucu ve yalıtılmış halk kültürü, bir diğeri ise geleneklere bağlı olmayan kitlesel yönelimleri esas alan, değişime açık ve türdeş olmayan popüler kültürdür (Tümertekin ve Özgüç, 2002).

Halk kültürü, binlerce yıllık bir birikimin ürünü olan bir kültürel yaşam biçimini ifade eder. Bu kültür, toplumun kimlik kodlarını içerir ve toplumu bir arada tutmaktadır. Halk kültürü, ben düşüncesinden ziyade biz olabilme düşüncesini önemsemektedir. İnanç, giyim kuşam, dil gibi kültürel unsurları içermektedir. Bu unsurlar, toplumun özgün ve karakteristik özelliklerini yansıtmaktadır. Halk kültürü toplumun birliğini ve benzersizliğini koruyan, köklü bir geçmişi olan ve kimlik oluşumunda önemli bir rol oynayan bir kültürel yaşam biçimidir (Coşgun, 2012; Evcin, 2013).

Popüler kültür, kısa ömürlü, tüketimi esas alan ve kitlesel pazarlamayı, reklamı, sürekli değişimi bünyesinde barındıran ve medya aracılığıyla kitleleri yönlendiren, para ekonomisinin hâkim olduğu baskın kültür olarak ifade edilebilir. Başka bir ifade ile popüler kültür, sürekli değişim, hızlı yaşam, hızlı tüketim, giyim, eğlence, müzik ve yiyeceklerde tek tip bir anlayışı ortaya koymaktadır. Halk kültüründeki mevcut geleneksel yapı popüler kültürde bulunmamaktadır (Tümertekin ve Özgüç, 2002; Erdoğan, 2004; Özgan, Aydın ve Kara, 2014).

Toplumu var eden kültürel değerlerin korunmasında eğitim kurumlarına önemli görevler düşmektedir. Bu bağlamda toplumun kültürel değerlerinin tanıtılmasında, onda meydana gelen değişimin dinamikleriyle anlaşılmasında ve var olan problemlerin çözümünde eğitim ön plana çıkmaktadır. Bu sebeptir ki son yıllarda önemi gittikçe artan kültür konularına yönelik çalışmalar artmıştır. Bu çalışmalar başka alanlarda olduğu gibi Coğrafya biliminde de kendisine yer bulmaktadır. Kültür coğrafyası ile ilgili 2000 yılından günümüze kadar geçen sürede yapılmış çalışmalar Çalış ve Hayır Kanat’ın (2022) makalesinde detaylıca yer almaktadır. Bu çalışma toplumun kimlik kodlarını oluşturan halk kültürleri ile geçmişte çok eski olmayan ancak yeryüzünü bir ağ misali saran popüler kültür konularını coğrafi bir perspektifle ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu genel hedefe ulaşabilmek adına ele alınan konunun iki temel husus açısından değerlendirilmesi konunun anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Bunlardan biri kültür konularının CDÖP’deki yeri, bir diğeri ise bu başlığa da bağlı olarak kültür konularının Coğrafya Ders Kitaplarında yer alma durumudur. Öncelikle bu iki konuda bazı değerlendirmeler yapmak konunun daha iyi anlaşılmasına veya konunun genel çerçevesinin çizilmesine katkı sağlayacaktır.

1.1. Coğrafya Dersi Öğretim Programında (CDÖP, 2018) Kültür Konularının Yeri

Türkiye’de Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana bilginin etkili ve kalıcı bir şekilde kazandırılması için dönemin şartlarına göre program geliştirme çalışmaları yürütülmektedir. “Bu amaçla Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk coğrafya dersi öğretim programı 1924 yılında hazırlanmıştır (Özüdoğru, 2022). Bu kapsamda 1924 yılından başlayarak 2018 yılına kadar pek çok program ya güncellenerek ya da yeniden hazırlanarak yürürlüğe girmiştir (Özüdoğru, 2015; Göçen ve Şahin, 2020). Coğrafya programlarının süreç içerisinde geçirdiği dönüşümler içerisinde köklü değişim 2005 yılında gerçekleşmiştir. “2005 yılından önceki CDÖP’ler genel hatlarıyla coğrafyayı bilimsel ve pedagojik açıdan bütünsel olarak öğretmek yerine Genel Coğrafya, Türkiye Fiziki Coğrafyası, Türkiye Beşerî Coğrafyası ve Ülkeler Coğrafyası şeklinde coğrafyanın bazı konularına yönelik olmuştur. Ayrıca bu programlarda yer alan konu başlıkları ders kitaplarının da içeriğini oluşturmuştur” (Karabağ ve Şahin, 2007).

Coğrafya Dersi Öğretim Programı, modern bir şekilde ilk kez 2005 yılında oluşturulmuş ve günümüzde yapılan bazı değişikliklerle halen geçerliliğini sürdürmektedir.

Türkiye'nin 1924-1971 yılları arasındaki programlarında kültür konuları genel hatlarıyla ele alınmıştır. 1924 öncesi coğrafya programlarında kendisine yer bulan ırklar, dinler ve diller insanların giyim kuşam ve yaşam tarzları konuları (Özüdoğru, 2022) 1971 programına kadar zaman zaman programlarda ön plana çıkmıştır (Özüdoğru, 2015).

1971'den sonra ise kültür konuları doğal ortam-insan ilişkisi bağlamında ele alınmıştır ve çevreden yararlanmada kültürel farklılıkların önemi vurgulanmıştır. 1982-1993 yılları arasında ise Türkiye'nin kültürel ilişkileri ve çevreden yararlanmadaki kültürel gelişmişlik üzerinde durulmuştur. 2005 ve sonraki CDÖP'de ise daha yoğun bir şekilde kültür konularına odaklanmış ve kültür bölgeleri, Türk kültürü ve doğal miras alanları gibi konular önemli bir yer tutmuştur. 2018 yılı CDÖP 'de ise kültür konuları daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. 1971 sonrası ardından 2005 yılı CDÖP ile fiziki coğrafya konularının yanı sıra beşerî coğrafya konularına da önem verilmeye başlanmıştır. 2005 CDÖP ile kültürün önemi anlaşılmış ve coğrafya derslerinin gerçek kimliği ortaya çıkmış, daha yoğun bir şekilde kültür konularına odaklanmış ve kültür bölgeleri, Türk kültürü ve doğal miras alanları gibi konular önemli bir yer tutmuştur (Göçen ve Şahin, 2020).

2018 CDÖP'de de kültür konularına 11. sınıfın "Küresel Ortam: Bölgeler ve Ülkeler" başlıklı ünitesinde yer verilmiştir. "Bu ünite de sırasıyla dünya üzerinde ilk kültür merkezleri; farklı kültürel bölgelerin yeryüzünde yayılışı; Türk kültürünün yayılış alanları; Türkiye'nin tarih boyunca medeniyetler merkezi olmasının nedenleri" (CDÖP, 2018) konulara yer verilmiştir. 12. sınıf "Küresel Ortam: Bölgeler ve Ülkeler" ünitesi açıklamasında ise "Türk kültür bölgeleri ile ülkemiz arasındaki tarihî ve kültürel bağlar" (CDÖP, 2018) konusuna yer verecektir şeklinde bir açıklama yapılmıştır.

2018 yılı CDÖP'de kültür konularına her ne kadar yer verilmiş olsa da popüler kültür ve halk kültürü şeklinde alt başlıklar şeklinde bu kavramlara da yer verilmediği saptanmıştır. Oysa bu kavramların ne olduğu hususunda bilgilerin verilmesi öğrencilerde konu hakkında bilincin oluşmasına katkı sağlayacaktır.

1.2. Coğrafya Ders Kitaplarında Kültür Konularının Yeri

2005 yılında uygulamaya konulan CDÖP ile yaşanan değişikliklere bağlı olarak bir ders materyali olan ders kitaplarının da işlevinde değişimler gerçekleşmiştir. Söz konusu tarihe kadar "ders kitapları öğretmene yetki tanımayan şablonik bir niteliğe sahip (Karabağ ve Şahin, 2007) en temel öğrenme kaynakları kabul edilmiştir" (Demiralp, 2007). 2005 ve sonrasında yapılandırmacı öğrenme modeline uygun öğrenciyi merkeze alan bu yaklaşımda ders kitapları dersin tamamını kapsamayıp sadece dersin öğretimine katkı sağlayan bir kaynak niteliği taşımıştır (Karabağ ve Şahin, 2007; Demiralp, 2007).

2005 CDÖP'de meydana gelen köklü değişimlere bağlı olarak coğrafya ders kitaplarında kültür konularına daha fazla yer verilmiştir.

2018 CDÖP çerçevesinde hazırlanmış olan Milli Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanmış Coğrafya 9. sınıf ders kitabı (Soyatlar vd., 2019), 10. sınıf ders kitabı (Arabacı, 2022) 11. sınıf ders kitabı (Baranaydın vd., 2022) ve 12. sınıf ders kitabı (Erdebil vd., 2019) incelenmiştir. Söz konusu ders kitaplarında genelde kültür konuları özelde ise popüler kültür ve halk kültürü konularına ağırlıklı olarak 11 ve 12. sınıflarda yer verildiği görülmüştür. Ancak bu dönemde coğrafya dersleri seçmeli olarak verilmektedir. Bilindiği üzere bu seviyedeki öğrenciler daha çok üniversite sınavlarına odaklanmaktadır. Üniversite yerleştirme sınavlarında coğrafya soru sayılarının azalmasından dolayı öğrencilerin coğrafya dersine olan yönelimini olumsuz etkilemiştir. Ayrıca bu kitapların tamamı incelendiğinde popüler kültür ve halk kültürü kavramlarına yer verilmediği dikkat çekmektedir.

2. Araştırmanın Önemi

Coğrafyacılar, kültür konularına diğer disiplinlerden daha farklı bir perspektiften yaklaşırlar. Coğrafyanın içeriği ve kapsamı ile coğrafyacıların aldıkları eğitimin de etkisiyle coğrafyacılar hem insan faktörünü hem de çevresel etkileri gözleme becerisine sahiptirler. Coğrafyacılar, mekânsal kalıpları inceleyerek kültürel ilişkileri analiz ederler ve bu bağlantıları sentezleyebilirler (Tümerterkin ve Özgüç, 2002).

Coğrafi yaklaşımın önemi, toplumların mekân üzerinde kimliklerini oluşturan kültürlerin sürekli bir değişim ve dönüşüm içinde olduğunu göstermektedir. Çünkü kültürler her dönemde toplumsal ihtiyaçlara karşılık verebilmesiyle ve değişime açık olmasıyla varlıklarını devam ettirmektedir.

Teknolojik gelişmeler, popüler kültürün yayılmasını hızlandırarak insanların dünyaya bakış açılarını değiştirmekte ve bir tür sanallaşma deneyimi yaşanmaktadır. Bu durum, ülkelerin yerel kültürlerini kaybetme riskiyle karşı karşıya bırakmaktadır. Binlerce yıllık birikimin ürünü olan halk kültürü, mensup olduğu toplumdan uzaklaşarak yabancılaşmaktadır. Türkiye gibi diğer ülkelerde de bu etkiler açıkça görülmektedir. Halk kültürü, bir toplumun özgün yaratıcılığını ortaya koyar ve dünyada birçok kültür bu zenginliği temsil eder. Bu kültürlerin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerekmektedir (Tuan, 2003).

Bu bağlamda farklı perspektiflerle yapılacak her bir çalışma konu ile ilgili bir farkındalık oluşturarak önem arz edecektir. Ayrıca literatürde, popüler kültür ve halk kültürleriyle ilgili çeşitli temalar üzerine yapılmış çalışmalara rastlanmaktadır (Morgan, 2001; Mahiroğulları, 2005; Ünal, 2013; Singh, 2022; İçen, 2020; Kan, 2022). Ancak, yapılan literatür taramaları neticesinde coğrafya eğitimi açısından bu konunun yeterince ele alınmadığı görülmüştür. Türkiye'de bu konuda Özgen (2016; 2017) ve Göçen ve Şahin'e (2020) ait çalışmalardan başka çalışmaya rastlanmamıştır.

Belirtilenlerden anlaşılacağı gibi her ne kadar ülkemizde kültür coğrafyası çalışmalarının sayısı son yıllarda giderek artmış olsa bile bu sayının yeterli olmadığı anlaşılmaktadır. Uluslararası literatürde ise bu konuda hayli fazla sayıda çalışma bulunmaktadır. Dolayısıyla bu

çalışma ile ülkemizde kültür konularında yapılan çalışmalara bir yenisi olarak eklenecektir. Böylece çalışmanın konuya farklı bir bakış açısı getireceği ve daha sonra bu konu üzerine yapılacak çalışmalara da katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

3. Amaç ve Yöntem

Çalışmanın temel amacı coğrafya konuları içinde önemli bir yere sahip olan ve son yıllarda giderek önemi artan konulardan biri olan genelde kültür özelde ise popüler kültür ve halk kültürü konularına yönelik coğrafya öğretmenlerinin görüşlerinin ortaya konulmasıdır. Bu genel amaç çerçevesinde coğrafya öğretmenlerine göre popüler kültür ve halk kültürü konularının önemi, sözü edilen konuların lise Coğrafya Dersi Öğretim Programında yer alma durumu ile coğrafya ders kitaplarındaki durumuna ilişkin görüşleri ele alınarak incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu kapsamda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

- Coğrafya öğretmenleri kültür ve coğrafya arasında nasıl bir ilişki kurmaktadır?
- Coğrafya öğretmenlerine göre kültür nedir?
- Coğrafya öğretmenlerine göre popüler kültür ve halk kültürü nedir?
- Coğrafya öğretmenlerine göre CDÖP (2018) ve coğrafya ders kitaplarında popüler kültür ve halk kültürü konularına nasıl yer verilmektedir?
- Coğrafya öğretmenlerinin popüler kültür ve halk kültürünün gelecekteki durumuna yönelik düşünceleri nasıldır?

Çalışmada coğrafya öğretmenlerinin popüler kültür ve halk kültürüne yönelik görüşlerini ortaya koymak için nitel veri toplama yöntemlerinden odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmesi genellikle küçük bir grupla yapılmaktadır. Bu yöntem önceden belirlenmiş bir konu ve yönerge çerçevesinde konuya hâkim kişilerin fikirlerini rahat bir şekilde dile getirebileceği bir ortamda, düşüncelerini almak için yapılan nitel bir veri toplama yöntemidir. Ayrıca odak grup görüşmelerinde araştırmanın geçerliliği sağlamak için katılımcı seçimine, çalışmanın odak grup görüşmesine uygunluğuna, görüşme tasarımına, moderatör seçimine, grup dinamiğine, görüşme ortamına ve veri analizi gibi önemli hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir (Şahsuvaroğlu ve Ekşi, 2008; Çokluk, Yılmaz ve Oğuz, 2011; Gülcan, 2021). Bu kapsamda odak grup görüşmesine dair planlama 2019 yılında başlamış olup 2020-2021 yıllarında Türkiye'nin farklı illerinde görev yapan toplamda 9 coğrafya öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Ayrıca farklı araştırmalara göre odak grup görüşmelerinde genellikle 4 ile 10 kişi arasında bir katılımcı sayısının tercih edildiği belirtilmektedir. Grupların 10 kişiden fazla olmasının olumsuz etkileri olduğu vurgulanmaktadır (Çokluk, Yılmaz ve Oğuz, 2011). Bu sebeple katılımcı sayısının 9 olarak belirlenmiştir.

Katılımcılar Türkiye'nin farklı illerinde görev yapan coğrafya öğretmenlerinden oluşmaktadır. Bunlar: Mardin, Samsun, Ankara,

Konya ve Malatya illeridir. Öğretmenlerin seçiminde cinsiyete göre dağılım önemli bir faktör olabileceği yaklaşımla dengeli bir katılımcı dağılımı sağlanmıştır. Çünkü farklı cinsiyetlerin farklı bakış açılarını ve deneyimlerini yansıtmasına olanak sağlayabilir. Öğretmenler odak grup görüşmesinin yapısına uygun olarak bu çalışmada meslekte 10 yıldan fazla görev yapan coğrafya öğretmenleri çoğunluktadır. Konuyla ilgili uzmanlığa sahip katılımcılar, daha derinlemesine bilgi ve öngörü sağlayabilir, özgün ve detaylı perspektifler sunabilir ve daha nitelikli tartışmaya katkıda bulunabilir. Bu da araştırma amacına ve odak grup çalışmasının kalitesine katkıda bulunabilir. Görüşme soruları konu hakkında uzman bir akademisyene sunulmuş ve görüşler alındıktan sonra gerekli düzenlemeler yapılarak son şekli verilmiştir. Sorular iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde öğretmenlerin demografik bilgilerini içeren sorular yer alırken, ikinci bölümde ise konuya ilişkin açık uçlu sorular yer almaktadır.

COVID-19'un yaşandığı 2020 yılında hem her biri farklı ilde görev yapan öğretmenleri bir araya getirmek hem de katılımcılarla yüz yüze bir araya gelmek büyük bir sınırlılık oluşturmaktan dolayı görüşmeler Zoom programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Zoom aracılığıyla öğretmenlere yöneltilen açık uçlu sorulardan alınan cevaplar manuel yöntemle kayıt altına alınarak çözümlenmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özelliklerine ait detaylı bilgiler tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişken	Kategori	N	Katılımcı Kodu
Cinsiyet	Kadın	4	K-1, K-4, K-5, K-8
	Erkek	5	K-2, K-3, K-6, K-7, K-9
Mesleki Deneyim	1-10 yıl	2	K-8, K-9
	10-20 yıl	4	K-2, K-6, K7, K-3
	20-30 yıl	3	K-1, K, 4, K,5
Mezun Olunan Fakülte	Eğitim	6	K-1, K-3, K-4, K-5, K-6, K-7
	Fen Edebiyat	3	K-2, K-8, K-9
Toplam		9	

Çalışmadan elde edilen verilerin analiz edilmesinde Fenemoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Fenemoloji (olgubilim) deseni odak grup görüşmeleriyle elde edilen verilerin analizinde sıklıkla kullanılan ve güvenilir olan bir analiz yöntemidir. Fenomenoloji, insan yaşamı deneyimlerinin anlamlarını tanımayı, anlamayı ve yorum yapmayı hedefler. Belirli bir durumu deneyimlemenin nasıl bir şey olduğu gibi araştırma sorularına odaklanır (Bloor & Wood, 2006). Başka bir ifade ile bu yöntemle insanların söylemlerinin ve davranışlarının arkasındaki manalar ortaya konularak yorumlanmaktadır (Tekindal ve Arsu, 2020). "İçerik analizleri de kendi içerisinde meta-analiz, meta-sentez (tematik içerik analizi) ve betimsel içerik analizi olarak üç farklı yöntem ile ifade edilmektedir" (Çalık ve Sözbilir 'den aktaran Ültay, Akyurt ve Ültay,

2021). Araştırmaya katılan öğretmenlerin isimleri, "katılımcı" kelimesinin baş harfi olan "K" olarak belirtilmiştir. Her bir katılımcının görüşleri ve cevapları, sorulara göre temalar oluşturularak gruplandırılmıştır. Başka bir ifade ile çalışmanın problem durumu ve alt problemleri kapsamında aranan cevaplar çerçevesinde "kültür ile coğrafya ilişkisi" her biri ayrı alt başlıklar altında "kültür", "popüler kültür" "halk kültürü" kavramları, "CDÖP ve ders kitaplarında popüler kültür ve halk kültürünün yeri" ve "popüler kültür ve halk kültürünün geleceği" şeklinde gruplandırılmıştır.

4. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde odak grup görüşmesi sırasında elde edilen verilere araştırmacının problem durumunda verilen alt soruların sırasına uygun olarak analiz edilmiştir.

4.1. Kültür ve Coğrafya İlişkisi

Çalışmaya dâhil olan katılımcılara kültür ve coğrafya ilişkisinin nasıl olduğu sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar analiz edilmiştir.

Ben lisans eğitiminde bir defa kültür coğrafyası diye bir ders almadım. O konuyla ilgili bir bakış açısı da geliştirmedim. Şu an da müfredatta ne varsa işte kültür çeşitlerinden bahsediyoruz. Türk kültürüydü, Çin kültürüydü, bunları kitap doğrultusunda genel olarak veriyoruz (K-1).

Üniversiteler ülkelerin mikro ölçekte bir örneğidir. Birçok bölgeden insanlar geliyor. Özellikle üniversitelerden başlamak gerekir. Farklı bölge ve yörelerden gelen insanların kendi kültürlerini özellikle kültür coğrafyası dersinde anlatabilirdi. Ben kültür coğrafyası dersini aldım ama beklediğim etki olmadı. Beklentim şu yöneydi her bölgeden gelen insan kendi kültürünü orada tanıtabilmeli. Ülkeyi bu şekilde daha rahat bizzat o bölgenin insanından dinleyebilirdik. Üniversitelerde böyle bir şey yapılırsa o insanlar daha donanımlı bir şekilde ülkelerini ve ülkelerindeki gelenek ve görenekleri bizzat orada yaşayan bir insandan dinlerse daha bilgi birikiminin artar. Coğrafya öğretmenleri bu bilgi birikimlerini öğrencilerine aktarabilirdi (K-9).

Bu soruya cevap veren katılımcılar içerisinde (K-1) lisans eğitimi süreci içerisinde kültür coğrafyası adı altında bir ders almadığını dile getirmiştir. Ayrıca bu durumun konu hakkında bilgi eksikliği ortaya çıkardığını vurgulamıştır. Coğrafya derslerini MEB ders kitapları kapsamında kültür konularını işlediğini dile getirmiştir. Bu durum öğretim sürecine de yansımaktadır. Kültür coğrafyasına yönelik ders alan (K-9) dersin beklentisini karşılamadığını dile getirmiştir. K-9 ders kapsamında farklı bölgelerden gelen öğrencilerin kendi kültürlerini tanıtabilecekleri bir öğretim içeriği oluşturulmasının önemine vurgu yapmıştır. Bu durumun, öğretmen adaylarının kendi ülkelerinin çeşitli kültürleri hakkında daha bilgili olmalarını sağlayacağını ifade etmiştir. Bu sayede, öğretmenler öğrencilere ülke kültürünü daha nitelikli bir

şekilde aktarabileceklerini belirtmiştir. Belirtilenlerden hareketle iki husus ön plana çıkmaktadır. Coğrafya eğitimi veren üniversitelerin ders öğretim programlarında, kültür coğrafyasına yönelik derslerin yer alması, öğretmen adaylarının öğretmenlik süreçlerine katkı sağlayacaktır. Bu dersler, öğretmen adaylarının kültürel çeşitlilik, toplumsal yapı ve kültür ilişkileri konularında daha bilgili ve donanımlı olmalarını sağlayarak, öğrencilere daha etkili bir şekilde ülke kültürünü aktarabilmelerine yardımcı olacaktır. Bir diğer husus ise kültür coğrafyası dersinde öğrencilerin kendi gelmiş oldukları yerin kültürünü tanıtmaları, öğretmen adaylarında ülkenin zengin kültürel yapısı hakkında farkındalık oluşturacak ve gelecekteki öğretmenlik kariyerlerinde kültür konularını daha etkili bir şekilde öğretebilmelerinde faydalı olacaktır.

Kültür coğrafya ilişkisine baktığımız zaman bu kadar etkileşim içerisinde olan bu kadar karşılıklı ilişkinin olduğu başka bir bilim yoktur diye düşünüyorum. Coğrafya daha ziyade halk kültürüyle ilişkili ama popüler kültürün içinde de yine coğrafya var... Daha ziyade coğrafyanın halk kültürüyle daha ilgili olduğunu fakat popüler kültürle ilişkisi de ayrıca yadsınmaz. Yer kavramı dünyada birbiryle aynı özelliğe sahip hiçbir yer yok. Her yer kendine has özelliklere sahip. Dolayısıyla her yerin kendi üzerinde yaşayan toplumların kendilerine özel kültürleri var. Coğrafya kültürle birebir ilişkili olan kültürün maddi ve manevi unsurlarını belirleyen çok önemli bir noktadır. Mesela insan doğa etkileşimi, insanın doğayla etkileşimi kültürü şekillendirir (K-2).

İnsan coğrafyayı etkiler coğrafyada insanı etkiler. Bu ise kültürü oluşturur. Dünyadaki birçok medeniyetlerde bir akarsuyun dünya kültürüne hediyeleriyle dolu (K-6).

Coğrafya disiplini, kültürle sıkı bir ilişki içermektedir ve bu ilişki, coğrafyanın temel kavramlarından biri olan "yer" kavramıyla açıklanmaktadır (K-2).

Yer, insanların doğal çevreyle etkileşim kurduğu mekânsal bir birim olarak değerlendirilmekte olup ve bu etkileşim kültürel üretimi etkileyen önemli bir faktördür. Ayrıca, coğrafya disiplini popüler kültürün yanı sıra daha çok halk kültürüyle ilişkilendirilir. Coğrafyanın odaklandığı yerel, geleneksel ve toplumsal değerler, halk kültürünün önemli bir bileşeni olarak kabul edilir. Kültürün doğa ile etkileşimi sonucunda ortaya çıktığı fikri hem (K-2) hem de (K-6) tarafından vurgulanmaktadır. İnsanlar doğal ortamlarıyla etkileşime geçtikçe, yaşadıkları mekânlarda kültürel unsurlar oluşturur ve bu unsurlar zamanla bir kültürün parçası haline gelmektedir. Coğrafi özellikler, medeniyetlerin inşasında da belirleyici bir rol oynamaktadır.

İnsanların yaşadıkları coğrafi alanların iklimi, topoğrafyası, su kaynakları gibi özellikleri, yerleşim şekilleri, ekonomik faaliyetler, sosyal yapı ve kültürel ifadeler üzerinde etkili olmaktadır. Ancak, kültürün aslında insanın doğal ortamla etkileşime girmeye başlamasıyla ortaya çıktığı unutulmamalıdır. İnsanların farklı coğrafi özelliklere sahip yerlerde yaşamaları, çeşitli kültürlerin oluşmasına yol açmıştır. Tarihsel süreç içerisinde, coğrafi çeşitlilik

insanların farklı kültürel ifadelerini geliştirmelerine ve bu şekilde farklı kültürlerin ortaya çıkmasına katkıda bulunmuştur.

4.2. Kültür Kavramı

Bu grupta katılımcılara kültür, denilince ne anladıklarına yönelik soru sorulmuş ve alınan cevaplar yorumlanmıştır.

Kültür bir yaşam şeklidir (K-1).

Kültür bir topluluğun kendine has özelliklerinin tamamıdır ve bu topluluğun yaşadığı yerden etkilenir. Kültür denildiği zaman mozaik anlıyorum ben. Her yörenin kendi kültürünün kendi mutfağının, giyim tarzının geleneklerinin yarattığı çeşitlilik bir ülkeyi çok güzel hale getiriyor (K-4).

Kültür etkileşimdir (K-6).

Kültür dinamik bir unsur ve sürekli değişiyor ve güncelleniyor (K-8).

Kültür bir milletin bir halkın geçmişten günümüze kadar maddi ve manevi bütün birikimlerine kültür denir (K-9).

Yukarıda belirtilen görüşler çerçevesinde öğretmenler kültürün tanımı konusunda benzer hususlara dikkat çekmişlerdir. Bunlar;

- Kültürün bir yaşam şekli olduğu
- Kültürün milletlerin geçmişten günümüze kadar maddi ve manevi birikimlerin ürünü olduğu
- Kültürün çeşitlilik olduğu
- Dinamik bir şekilde sürekli değiştiği gibi görüşler yer almaktadır.

Öğretmenlerin görüşleri giriş bölümünde verilen tanımlarla uyumludur. İnsanoğlu, tarih boyunca dünyanın çeşitli bölgelerinde birbirinden farklı kültürler oluşturmuştur. Kültürler, zaman içinde hem birbirleriyle etkileşime girerek değişmekte hem de insan bilgi birikiminin artmasıyla şekillenmektedir. Kültürler, sürekli bir değişim ve dönüşüm süreci içindedir.

İnsanoğlunun teknolojik ilerlemeleri, iletişim araçlarının gelişimi gibi faktörler kültürleri etkileyerek değişimine yol açmaktadır. Kültürler, sadece insanların yaşamını şekillendirmekle kalmaz, aynı zamanda dünyayı da renkli kılmaktadır. Farklı kültürler, zengin bir çeşitlilik sunmakta ve insanların merakını çekmektedir. Çünkü insanlar, farklı kültürlerin değerlerini, geleneklerini, sanatlarını, dil ve edebiyatlarını keşfetmek için merak duymaktadır. Bu keşifler, insanların dünya hakkında daha geniş bir perspektif geliştirmesine ve kültürel birikimlerini artırmasına yardımcı olmaktadır. Bu nedenle, öğretmenlerin kültürel farklılıklara duyarlı olmaları ve öğrencilere bu farklılıkları anlamaları için rehberlik etmeleri son derece önemlidir.

4.3. Popüler Kültür ve Halk Kültürü

Bu bölümde, öğretmenlerin popüler kültür ve halk kültürü kavramlarıyla ilgili düşünceleri incelenmiştir. Öğretmenlerin bu

konudaki görüşleri benzerlikler ve farklılıklar temelinde gruplandırılmıştır.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte özellikle internetle beraber biz dünyadaki pek çok şeye istediğimiz her şeye ulaşabiliyoruz. Televizyon kanallarının çeşitlenmesiyle yabancı kanallara ulaşmamız onların kültürlerinden de bir şeyler almaya başladık. Ama bir de şöyle bir şey var. Genellikle şeyi almaya başladık. Yani onların da yozlaşmış kültürlerini almaya başladık. En kötüsü budur. Yani çok iyi şeyleri alamıyoruz. Dolayısıyla biz okullarda bu eski kültürlerden bahsediyorken çocuklar aval aval bakıyorlar. Kırsal kesimde düğünler olsun veya cenazeler olsun pek çok şey o eskiden gelen kültürlerimizde devam ediyor. Çok değişik kültür anlayışları gelişmeye başladı (K-1).

İletişim araçlarının günümüzde çoğalması bir yerdeki topluluğun kendine has kültürün artık küreselleşmesi gibi bir hal almıştır. Dizilerle yanlış aktarılan bir halk kültürü var. Biz sadece işimize gelen kısmını alıyoruz yabancı bir kültürün. Kültürel benzeşme kötü bir şey mi o zaman renga renk olma durumu kalmıyor. Bence her yörenin her ilin mutfağından, giyim tarzına kadar düğün ve cenaze geleneklerine kadar çeşitliliği ve renkliliği çok güzel bir şey. Her yeri birbiriyle aynı renk yaparsanız Türkiye'nin doğusundan batsına. Bir balkan düğününe gittiğim zaman oranın müziğini duymak isterim. Bu anlamda Turizmde çalışanlara da rol düştüğünü düşünüyorum... Popüler kültürün etkisinde hem eziliyoruz hem de mücadele edebilecek kadar elimiz kuvvetli de değil. Ben halk kültürü taraftarıyım (K-4).

Yukarıdaki (K-1) ve (K-4), popüler kültür ve halk kültürünün kesin tanımlarını vermemiş olsa da kullanılan kavramlar konunun anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Öğretmenlerin görüşlerine dayanarak, popüler kültürün “teknoloji, internet, televizyon, dizi, iletişim araçları, aynılık ve küreselleşme” gibi yaygın kavramlarla ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu, bugünün hızla değişen ve teknolojiye dayalı kültürel ortamının bir yansımasıdır.

Katılımcılar diğer yandan, halk kültürü kavramını, kırsal alanlarla ilişkilendirir ve içinde düğünler ve cenaze gibi önemli ritüeller bulunduğunu ortaya koymaktadır. Halk kültürü, bir topluluğun gelenekleri, değerleri ve sosyal pratikleriyle ilişkilidir. Özellikle her milletin kendine özgü ve farklı kültürel özelliklere sahip olması, düğünler ve cenaze gibi önemli törenlerde açıkça görülmektedir. Bu törenler, toplumun değerlerini, inançlarını ve sosyal yapılarını yansıtmaktadır. Örneğin, düğünlerde kullanılan geleneksel kıyafetler, danslar, müzikler ve ritüeller, o topluluğun kültürel kimliğini ortaya koymaktadır. Cenaze törenleri ise ölüm ve vedalaşma kültürünün bir parçasıdır ve o toplumun ölümle ilgili inançlarını ve geleneklerini yansıtmaktadır.

Popüler kültür dediğimiz şey trendlerin takibidir. Yani işte ünlü bir şarkı var dünyanın bir yerinde pik oluyor ve dünyanın her yerine dağılıyor ve sınır tanımıyor. Oysa halk kültüründe bir sınır var. Burada kitle iletişim araçlarındaki o gelişim var. Bu da yine coğrafyada hareketlilik kavramıyla ilgilidir (K-2).

Halk kültürü halkın ama popüler kültür ise interneti olan herkesin kültürüdür. Popüler kültür çok hızlı tüketebildiğimiz bir kültürdür. Yerinde durmayacak ve geçicidir. Halk kültürü ise düğünler aslında görsel bir şöendir (K-6).

Popüler kültürü çağımızdan bağımsız düşünmek mümkün değil. Maalesef yeme içmeden, giyim kuşamdan ve konuştuklarımıza kadar hepsi bir moda ürünü gibi ve sürekli tüketiliyor. Halk kültürü: daha kalıcı, kuşaktan kuşağa aktarılan ama popüler kültür bir aylık hatta bir günlük bile olabiliyor. Sosyal medyada bir paylaşımın bir günlüğüne viral olması gibi. Gittikçe dünyamız büyüyor ve küreselleşiyor ve bizim de bunu bir yerden yakalamamız gerekiyor (K-8).

Halk kültürü daha çok yereli ifade ederken yani köyü kırsalı popüler kültür ise daha çok şehri ve geneli ifade eder. Hızlı bir değişimin örneğidir. Popüler kültür çok hızlı bir şekilde yayılır ve değişir. Markalaşma var. Halk kültürü popüler kültüre karşı direnmiyor (K-9).

Yukarıda öğretmenler tarafından popüler kültürün belirli kavramlarla ilişkilendirildiği ve bu kavramların "trend, kitle iletişim araçları, hareketlilik, moda, tüketim, sosyal medya, küreselleşme, markalaşma, hızlı değişim, şehir, genel ve sınıraşan" gibi kavramlarla ifade edilmiştir. Bunlar popüler kültürün genel özellikleridir ve katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Halk kültürü ise "sınırlı, kalıcı, düğün, yerel, köy ve kırsal" gibi kavramlarla ilişkilendirilmiştir. Katılımcılar ayrıca popüler kültürün halk kültürü için bir tehdit oluşturduğu görüşünü paylaşmaktadır. Bu ifadeler, popüler kültür ve halk kültürü arasındaki farkları ve katılımcıların algılarını yansıtmaktadır.

Popüler kültür ve halk kültürleri bilgi birikimlerinin hepsi yaşanmış tecrübelerle ürettikleri bir bilgileri ve davranışa dönüşmüş, geleneğe dönüşmüş ve hatta bazen dinin yerini almış. Popüler kültür ve halk kültürü aynı anda geliyor. Şöyle ki popüler kültürün teknolojinin yani geleceğin dünyasının istediği bir şey. Çünkü gelecekte uzay devri, yeni gezegenler yeni yaşamlar yani kurgusaldır. Bence birbirinden ayrılan ve birbirine sınır koyan konular istemiyorlar artık. Ben de halk kültürü taraftarım. Ama geleceğin dünyasında yeni bir koloni kuracaklar ve kurdukları kolonilerin birbirlerine dinsel, kültürel ırksal ayrımları unutmus ve birbirleriyle daha farklı bağlar kuran ve kendi oluşturdukları ortak tarihlerini yazan topluluk oluşturduklarını hedeflediklerini düşünüyorum. Egemen güçler ülkeleri bu şekilde yozlaştırmak ve kendi kültürlerine yakınlaştırmakta işlerine geliyor. İnsanları yönetmeyi ve kendilerine bağlamayı ve kendilerini daha üstün görmeyi kolaylaştırıyor. Bu yüzden bilinçli bir tüketim diye düşünüyorum. Kültürel bir tüketim var. Bir yandan bakıyorum halk kültürü de bir bakıma para kazandırıyor insanlara. Bunun da kurgusal bir tarafı var. İnsanlar kültürün para kazandırdığını aslında bacasız sanayinin yeni bir çeşidini keşfettiler. Örneğin yaylalarda son dönemlerde eskiden yayla denildiği zaman sadece hayvancılık faaliyeti denilirdi ama artık

yaylacılık hayvancılık faaliyetinin yapıldığı alan değil. Oralarda kardan adam etkinliklerine kadar kültüre etkinliklerin ortaya çıkmaya başladı. Kültürler arası alışverişe geçtik. Her ikisi bence aynı anda geliyor. İkisi de istene bir durum. Kültürel karıştırmalar var. Popüler kültür ayrımları kaldıralım, sınırlar kalksın ve daha evrensel bir düşünceye gittiğini düşünüyorum (K-5).

Popüler kültür ve halk kültürünü birbirinden ayırmamız çok mümkün değil. Biraz daha geniş bir platformdan baktığımız zaman popüler kültür halk kültürünü de besliyor. Halk kültüründen uygun olanları alıyor uygun olmayanları yani bizim için biraz daha dışarda kalanları ise bir süre unutulup gidiyor. Örneğin yemek kültürü fast food'a baktığımız zaman hayatımıza girdi bir süre kaldı orada yerleşti ve orada devam etti gitti. Kimi şeyler ise kalmadı. Ne kadar hızlı bir iletişim ağı kurulursa o oranda kültürel yayılmada fazla oluyor (K-7).

Bu katılımcılar, popüler kültür ve halk kültürünün doğrudan bir tanımını yapmamaktadır. Özellikle halk kültürü yerine popüler kültürle ilişkili kavramlara odaklanmışlardır. Bu kavramlar arasında "teknoloji, geleceğin dünyası, uzay, tekipleşme, tüketim, kültürel ticaret, küreselleşme, fast food, iletişim ve hızlı yayılma" gibi kavramlar yer almaktadır. Bu katılımcılar, (K-5) ve (K-7) katılımcılarından farklı olarak popüler kültürün ve halk kültürünün birlikte geliştiğini ve birbirlerini beslediğini düşünmektedir. Ancak her ikisi de vurgulamıştır ki halk kültürü içinde ticari değer taşıyan unsurlar devam ederken diğer unsurların ortadan kalkacağı görüşünü paylaşmaktadır.

Popüler kültür ve halk kültürün ne olduğu konusunda öğretmenlerin çoğunluğu benzer görüşler taşımaktadır. Bunlar Popüler kültürün;

- Dünyada yaygınlık kazanan dönemlik trendlerin takibi olduğu,
 - Geçici olduğu,
 - Yerelden öte genel olduğu
 - Tüketimi ön plana koyduğuna, modayı önemli kıldığına, markalaşmayı beraberinde getirdiğine ve küresel ölçekte tek tip yaşam biçimi inşa ettiği,
 - Egemen güçlerin kontrolünde dünyada yaygınlık kazandığı düşünülmektedir.
- Halk kültürünün;
- Üretimi esas aldığı,
 - Yeryüzünü renkli bir mozaik kıldığı,
 - Binlerce yıllık geçmişe sahip olduğu,
 - Toplumların asıl kimliklerini ortaya koyduğu,
 - Yereli ifade ettiği düşünülmektedir.

4.4. CDÖP (2018) ve Coğrafya Ders Kitaplarında Popüler Kültür ve Halk Kültürü

Bu bölümde, öğretmenlerin popüler kültür ve halk kültürü konularının CDÖP (2018) ve 2018 yılı itibarıyla 9- 12. sınıflarda okutulmakta olan ders kitaplarındaki durumu hakkında düşünceleri incelenmiştir.

Derslerde kültür konusu biraz daha teorik işleniyor. Aslında Türk kültürünü ele alırken çocuklardan şunu istiyordum. Çoğunluğunun bir köyü var. Oradaki herhangi bir gelenek görenek bunu drama olarak canlandırmalarını istiyordum ve bu şekilde dersi işliyordum. Özellikle son yıllarda sınav kaygısı ders işleme şeklini etkiliyor. Çoğunlukla maalesef son zamanlarda teorik olarak gitmeye başladık. Lise 12 sınıf öğrencileri derste tutmakta marifet istiyor. Maalesef derse gelmiyorlar. Neden çünkü sınava hazırlanıyorlar. Bu konuda iyi bir yerde değiliz (K-1).

Ben yeterince yer verildiğini söyleyebilirim. Fakat burada problem, Türkiye’de yarışmacı bir eğitim sistemi var. Coğrafya dersi de 9 ve 10. sınıflarda zorunlu 11. ve 12. sınıflarda seçmeli bir ders. 9 ve 10’da 2+2: 4 saat dersimiz var. Verebileceğiniz birçok şeyi temel kavramları burada vermeniz gerekli. Dolayısıyla kültür konusu 11 ve 12. sınıfa kalmış veya bırakılmış konular. Böyle olunca Coğrafyayı seçen öğrencilerin görebildiği ve seçmeyenlerin göremediği konular. Burada bir dezavantaj var. Buradaki temel problem Coğrafyanın 4 yıl içerisinde zorunlu bir ders olmayışı temel problemlerden biridir. Yarışmacı sistemde bazı dersler çok önemli bazı dersler içerisinde de bazı konular çok önemli. Temel problem eğitim sisteminde. Tabi burada öğretmenlerin yaklaşımları da önemlidir (K-2).

Biz coğrafya öğretmenleri olarak veya coğrafya müfredatı olarak kültür bizi bu kadar ilgilendiriyor olmasına rağmen fazla eksikmiş gibi geliyor. Çünkü maalesef bu işin içerisinde çocukların sınav kaygısı olduğu için ve öğrencinin de genel anlamda tavrı ve bakış açısı yani bunlar sınavda çıkar mı noktasına geldiği için bizde ciddi bir aktarım problemi oluştu kanaati taşıyorum. Ben öğrencilere Tarih ve Coğrafya bilmeyen bir insanın memleketine bir faydası olmaz. Kültür konularını 11 ve 12 sınıf konuları olması zaten bir problem ve o zamanda yine bir sınav karmaşasına getiriyoruz mevzuyu. Temelde eğitim sisteminizin sıkıntısı var (K-3).

Bu konuların 11 ve 12. sınıf olmasının sıkıntısını yaşıyorum. Çünkü 12 sınıflarda okul idaresi kesinlikle normal müfredat işlettirmiyor bizlere. Canlı ders dışında 7-8 yıldır 12 sınıflara ikinci dönemi okul idaresinin baskısı nedeniyle işleyemiyorum. 9 ve 10 sınıflarda öğrenciler derslerde sıkıldıkları zaman çevrelerinden örnekler vererek kültür konularına değiniyorum. Maalesef sadece tüketen ve üretilen şeyin kıymetini bilmeyen bir nesil geliyor. Bu nedenle yaptığım temel eğitim çocuklarda değer gelişimini sağlamaktadır (K-4).

Katılımcı coğrafya öğretmenleri olarak veya CDÖP olarak kültür konusunda eksiklik hissettiklerini ifade etmektedir. Katılımcılar kültür konusunu derslerinde daha pratik ve etkileşimli bir şekilde işlemek istediğini belirtmektedir. Öğrencilerinden köylerindeki gelenek ve göreneklere drama yoluyla canlandırmalarını isteyerek, kültürü somut bir şekilde deneyimlemelerini sağlamak istemiştir. Ancak sınav kaygısı nedeniyle son yıllarda derste daha çok teorik

bilgilere odaklanıldığını ve öğrencilerin derse düzenli katılımının azaldığını ifade etmektedir. Öğretmen, bu durumun derslerin etkili bir şekilde işlenmesini zorlaştırdığını ve öğrencilerin sınavlara hazırlanmaya odaklandığını belirtmektedir. Bu sebeple öğretmen, derslerde daha aktif ve ilgi çekici yöntemlere ihtiyaç olduğunu vurgulamaktadır. Öğrencilere canlı ders dışında kültür konularını aktarmadığını ifade etmektedir. Katılımcı aynı zamanda 9 ve 10. sınıflarda öğrencilerin sıkıldığı durumlarda çevrelerinden örnekler vererek kültür konularına değindiğini belirtmektedir. Ancak, gelecek neslin sadece tüketen ve üretilen şeyin değerini bilmeyen bir nesil olduğunu ifade etmektedir. Bu nedenle, katılımcı temel eğitim çalışmalarının çocuklarda değer gelişimini sağlamak amacı taşıdığını belirtmektedir. Öğretmen, öğrencilere Tarih ve Coğrafya bilmeden bir insanın memleketine faydası olmayacağını ortaya koymaktadır.

Türkiye’deki eğitim sisteminin coğrafya dersi üzerindeki etkisini ve karşılaşılan zorlukları açıklamaktadır. Kültür konularının coğrafya dersinde yeterince işlendiğini ancak, Türkiye’deki yarışmacı eğitim sistemi nedeniyle coğrafya dersinin 9. ve 10. sınıflarda zorunlu, 11. ve 12. sınıflarda ise seçmeli bir ders olduğunu belirtmektedir. 9. ve 10. sınıflarda sınırlı saatler içinde temel kavramların öğretilmesi gerektiğinden, kültür konularının genellikle 11. ve 12. sınıflarda işlendiğini veya ihmal edildiğini söylemektedir. Bu durumda, coğrafyayı seçen öğrencilerin kültür konularını görebildiğini ancak seçmeyen öğrencilerin bu konulara maruz kalmadığını ifade etmektedir. Katılımcı, bu durumun bir dezavantaj olduğunu ve temel problemin coğrafyanın 4 yıl boyunca zorunlu bir ders olmamasından kaynaklandığını belirtmektedir.

Katılımcı, 12. sınıflarda okul idaresinin baskı uyguladığını ve bu nedenle kültür konularını işleyemediğini belirtmektedir. Yarışmacı eğitim sisteminde bazı derslerin önemli olduğunu ve bazı konuların ise diğerlerine kıyasla daha önemli olduğunu vurgulamaktadır. Temel problemin eğitim sisteminde olduğunu ve öğretmenlerin yaklaşımlarının da önemli olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca, kültür konularının 11 ve 12. sınıflarda işlenmesinin ve bu konuların sınav sürecine dâhil olmasının bir problem olduğunu ve eğitim sisteminin temel sorunları olduğunu düşündüğünü ifade etmektedir. Sınav kaygısı nedeniyle öğrencilerin bu konuya yeterince ilgi göstermediğini ve öğrencilerin genel tutumunun sınav odaklı olduğunu belirtmektedir. Bu durumda, katılımcının kültür konularını aktarmada ciddi bir zorluk yaşadığını düşündüğünü ifade etmektedir.

Kültürle ilgili 11 ile 12. sınıfta 7 tane kazanımımız var (K-6).

Katılımcı, 11. ve 12. sınıflarda kültürle ilgili olarak toplamda 7 kazanım olduğunu belirtmektedir. Bu kazanımların hangi konuları kapsadığı veya neleri içerdiği belirtilmemektedir, sadece kazanım sayısına dikkat çekilmektedir.

Dersin değeri sınavda çıkan soruyla daha çok kıyaslandığı için yani kültür konusunda sınavda soru geliyorsa önemli gelmiyorsa önemli değil. Öğrencinin gözünde de ve maalesef öğretmenin gözünde de bu hale geliyor. Soru sayısı düştükçe istediğiniz kadar teorik bilgiyi dolu dolu olsun çok iyi olsun maalesef çokta

bir önemi kalmıyor. Ders sayısı olarak biraz sıkıntı var ama içerik olarak bir problemimiz yok. Yani içerik olarak dolu dolu. (K-7).

Katılımcı, kültür konusunun sınavlardaki soru sayısı ile ilişkilendirildiğini ve öğrencilerin ve hatta öğretmenlerin gözünde öneminin bu şekilde belirlendiğini ifade etmektedir. Soru sayısı azaldıkça, dersin teorik bilgi açısından zengin olsa bile öneminin azaldığını belirtmektedir. Dersin içeriğinin dolu olduğunu vurgulamakla birlikte, YKS soruları ile ilişkili olmadığı durumlarda kültür konusunun öneminin azaldığını dile getirmektedir.

Müfredatta kültürün yerinin çok az olması, ayrıca biz öğrencilerle lisede karşılaşılıyor. Çocuk liseye gelene kadar artık kişiliğini oturtmuştur. Bu çocuğu değiştirmek artık zor oluyor. İlkokul ve ortaokulda değerler eğitimi verilirse bizim işimiz daha kolay olur. Bence bir dönem boyunca sadece kültüre ayrılırsa coğrafya konuları yeridir diye düşünüyorum (K-9).

Katılımcı, CDÖP'ında kültür konusuna ayrılan yerin çok az olduğunu ve bu durumun lisedeki öğrencilerle karşılaştığını ifade etmektedir. Çocukların liseye gelene kadar kişiliklerini oturttuklarını ve bu noktada onları değiştirmenin zor olduğunu belirtmektedir. İlkokul ve ortaokulda değerler eğitiminin verilmesi durumunda, coğrafya dersinin kültür konularına ayrılmasının işlerini daha kolaylaştıracağını düşündüğünü ifade etmektedir.

Katılımcıların konu hakkında farklı görüşlere sahip olduğu görülmektedir. Ancak katılımcıların müzdarip olduğu ortak konularda bulunmaktadır. Bu görüşleri şu şekildedir;

- Kültür konularının CDÖP ve ders kitaplarında yeterince yer alıp almadığı konusunda ortak görüşleri bulunmamaktadır.
- Ders sayıları az ama içerik olarak yeterlidir.
- CDÖP ve ders kitaplarında kültür konuları özellikle de çok uluslu bir ülke olan Türkiye Cumhuriyeti'nde bütün farklılıkları kapsayacak şekilde yeterli bir şekilde verilmemektedir.

4.5. Popüler Kültür ve Halk Kültürünün Geleceği

Bu bölümde, öğretmenlerin popüler kültür ve halk kültürünün geleceğine yönelik öngörülerıyla ilgili düşünceleri incelenmiş ve yorumlanmıştır.

Öngörüm şu her şeyin bir süresi vardır. Her şeyin bir sonu vardır. Dolayısıyla yeni gençlik yeni teknoloji yeni kültür bileşimi ortaya çıkaracak. Önce bir geçiş düzeni olacak. Biz şimdi geçiş dönemindeyiz. Bu dönemden sonra yani bizden sonraki kuşaklar daha farklı bir kültürle karşı karşıya kalacak. Bizim milli bayramlarımız devlet eliyle yok edildi. Önce törenler ortadan kaldırıldı yani kısıtlandı. Biz hazırlanırdık bayramlara katılırdık öğrenciyken. Ayrı bir hevesliydik. Biz o bayramların bilincine varırdık. Neden böyle bir şey yaptığımızı. Ama şuandaki gençlik bunun bilincine asla varamıyor. Sözde gerçekleşiyor. Bir 23 Nisan bir Cumhuriyet Bayramı şimdiki gençlik bunun farkında değil. Belki de zamanda geçtiği için. Halk kültürünün yok

olacağını yeni bir kültürün doğacağına inanıyorum. Şu an da bu popüler olan kültürde değil daha farklı olacak diye düşünüyorum. Çünkü popüler kültürde değişken şu an da. Yeni yaşantıya yeni kültürlerde uyacak (K-1).

Katılımcı, gelecekte popüler kültürün değişebileceğini ve yeni bir kültürün ortaya çıkabileceğini düşünmektedir. Ayrıca, geçiş döneminde olduklarını ve şu anda halk kültürünün yok olacağına inandığı, yerine farklı bir kültürün geleceği görüşünü paylaşmaktadır. Milli bayramların öneminin azaldığına ve gençliğin bu bayramların bilincine varamadığına dikkat çekmektedir. Katılımcı, gelecekteki kültürün popüler kültürden farklı olacağını düşünmekte ve yeni yaşantılara, yeni kültürlere uyum sağlanacağını ifade etmektedir.

Halk kültürü dediğimiz şey yüzlerce hatta binlerce yıldır gelişen bir şey. Dolayısıyla korunması gereken bir şey. Popüler kültür gibi değil aralarında zaman ve yer halk kültürünün gelişiminde çok önemli bir yeri var. Çok geniş bir zaman diliminde gelişen bir şey. Geleceğe aktarımı konusuna gelince buna eğitim açısından baktığımız zaman 20. yüzyılın başından itibaren değerler eğitimi adı altında vermeye başladı. Bu ilk defa ABD'de gelişiyor. Karakter eğitimi olarak. Dünyadaki birçok ülkenin öğretim programlarında değerler eğitimi yer alıyor. Bazı öğretim programları değerler eğitimini müfredatın merkezine alıyor (K-2).

Bu paragrafta katılımcı, halk kültürünün popüler kültürden farklı olduğunu ve korunması gereken bir değer olduğunu vurgulamaktadır. Halk kültürünün yüzyıllar boyunca geliştiğini ve zaman ve mekânın halk kültürünün evriminde önemli bir rol oynadığını belirtmektedir. Halk kültürünün geleceğine ilişkin olarak, katılımcı eğitim açısından değerler eğitimi kavramının ortaya çıktığını ve birçok ülkenin öğretim programlarında yer aldığını ifade etmektedir. Değerler eğitimi bazı öğretim programlarında merkezi bir konumda bulunabilmektedir. Bu da halk kültürünün gelecekte korunması ve aktarılması açısından olumlu bir adım olarak değerlendirmektedir. Değerler eğitimi, bireylere toplumun değerlerini, tarihini ve kültürel mirasını öğretmeyi hedeflerken, aynı zamanda karakter gelişimine ve etik değerlere vurgu yapmaktadır. Bu sayede halk kültürünün korunması ve gelecek nesillere aktarılması konusunda daha güçlü bir temel oluşturulabileceği düşünülmektedir.

Diziler saldırıyor, sosyal medya saldırıyor. Halk kültürü yanlış tanıtılıyor. Halk kültürünün yaşatılması sadece müzelerin eline kaldıysa halimiz yaman. Demek ki biz popüler kültürün etkisi altında eziliyoruz. Tek renk olmaya gidiyoruz. Öğrencilerimi gözlemlediğim zaman genellikle bulunduğu yere göç etmiş insanlar kendi geldikleri yerin kültürlerini korumada ve getirmede daha başarılılar gibime geliyor. Popüler kültüre karşı önlemler alınabilirse gelecekte de halk kültürünün var olabileceğine inanıyorum. Şu an tek tip bir kültür ortaya çıkıyor bu ise gelecekte renksiz bir toplum ortaya çıkaracak. Bu yüzden biz değerler eğitimine biraz daha önem vererek halk

kültürümüzü koruyabilirsek gelecekte de var olabileceğini düşünüyorum (K-4).

Bu paragrafta katılımcı, popüler kültürün halk kültürüne olan etkisinden endişe duyduğunu ifade etmektedir. Dizilerin ve sosyal medyanın, halk kültürünü yanlış şekilde tanıttığını ve halk kültürünün sadece müzelerde yaşatıldığını belirtmektedir. Bu durumda popüler kültürün baskısı altında ezildiğimizi ve tek renkli bir topluma doğru ilerlediğini ifade etmektedir. Ancak katılımcı, gözlemediği öğrenciler arasında, kendi kökenlerine bağlı insanların kültürlerini koruma ve yaşatma konusunda daha başarılı olduğunu düşünmektedir. Bu durumda, popüler kültüre karşı önlemler alınması halinde gelecekte halk kültürünün var olabileceğine inandığını ifade etmektedir. Değerler eğitimine daha fazla önem verilmesiyle halk kültürünün korunabileceği ve gelecekte de var olabileceği konusunda umutlu olduğunu belirtmektedir. Aksi takdirde, tek tip bir kültürün ortaya çıkmasıyla gelecekte renksiz bir toplumun oluşacağına dikkat çekmektedir.

Eğitimde dünya vatandaşlığı diye bir kavram ortaya çıkmaya başlıyor. Dünya vatandaşlığı boyutunda bizim geleneksel kültürümüzün asgariye ineceği ve bir karma kültür ortaya çıkacağına dair bir düşüncem var (K-3).

Katılımcı, eğitimde "dünya vatandaşlığı" kavramının ortaya çıktığından bahsetmektedir. Katılımcının düşüncesine göre, bu kavramın yükselişle birlikte geleneksel kültürün öneminin azalacağı ve bir karma kültürün ortaya çıkacağına inanmaktadır. Bu düşünceye göre, popüler kültürün etkisiyle birlikte dünya vatandaşlığı perspektifinin ön plana çıkması, halk kültürünün yerini daha genel ve evrensel bir kültüre bırakabileceğini düşünmektedir. Katılımcının beklentisi, farklı kültürlerin birbirleriyle etkileşime geçerek yeni bir karma kültürün ortaya çıkmasını öngörmektedir.

Gelecekle değişecek çünkü değişmek zorunda. Kültürüne sahip çıkabilen ve bunu satabilen ve dünyaya bunu yayabilenler zengin kültürler olacak. Dünya üzerinde bilim anlamında kültür anlamında baskınlık kuranlar olacak. Hani biz bunlara sahip çıkmaya çalışıyoruz ama Türkiye’de her kes kendi kültürüne sahip çıkmaya çalışıyor. Türkiye olarak tek bir kültürümüz var mı aslında yok bence bu renklilik ve çeşitlilik güzel. Bence en güzeli ve hatta daha çok ta olabilirdi. Gelecekte bazıları kaybolacak. Değişecek ve gelişecek dünya üzerinde ise ortak noktaya gelenler ortak kültürde buluşanlar bilime sahip çıkanlar dünyaya hâkim olacak. Her taraftan aynı anda geliyor ama tek bir taraftan tutup çekiştirince her popüler kültür kendi dönemlerinde baskın olacak. Halk kültürünü bir yerde yokmuş gibi gösterecek. Gelecekte her şey değişecek bazıları yok olacak bazıları ise satılabilir olanlar korunacak ve devam ettirilecek (K-5).

Bu paragrafta katılımcı, gelecekte popüler kültürün ve halk kültürünün değişeceğini ve dönemsel olarak baskın olan popüler kültürlerin ortaya çıkacağını düşünmektedir. Katılımcının düşüncesine göre, kültüre sahip çıkabilen, bunu satışa dönüştürebilen ve dünyaya yayabilen kültürler zengin ve etkili

olacaktır. Ayrıca dünyada bilimsel ve kültürel anlamda baskınlık kuranların gelecekte öne çıkacağını ifade etmektedir. Bu durumda, ortak noktalarda buluşan ve ortak kültüre sahip çıkan, bilime önem veren toplumların dünya üzerinde etkin hale geleceği düşünülmektedir. Katılımcı aynı zamanda Türkiye'nin çok renkli ve çeşitli bir kültürel yapısı olduğunu belirtmektedir. Tek bir kültürün olmadığını ve bu çeşitliliğin güzel olduğunu düşünmektedir. Katılımcının öngörüsü bazı kültürlerin kaybolabileceği, bazılarının ise satışa dönüştürülebilen ve devam ettirilebilen şekilde korunacağı yönündedir.

Her dönemde kültürel yapı değişecek. Popüler kültür ve halk kültürünün de olmasını düşünüyorum. Popüler kültür akılda kalacak bir şey değil. Popüler kültür sürekli değişiyor. Sürekli yeni ritüeller geliyor. Halk kültürü hep kalacak ama bir özlem olarak kalacak... Geleceğe yönelik tam net bir şekilde tahmin yapamıyorum (K-6).

Bu paragrafta katılımcı, popüler kültürün sürekli değiştiğini ve akılda kalıcı olmadığını belirtmektedir. Popüler kültürün yeni ritüellerle sürekli olarak yenilediği ifade edilmektedir. Halk kültürünün ise kalıcı olduğu ve gelecekte de var olacağı düşünülmektedir, ancak bir özlem olarak kalacağı vurgulanmaktadır. Katılımcı, gelecekte popüler kültür ve halk kültürünün nasıl şekilleneceği konusunda kesin bir tahmin yapamadığını ifade etmektedir.

Gelecekte tabii ki de değişecek ve dönüşecek. Geçmişteki kültürel değişim aslında bu kadar yavaş olmasında iletişimin çok daha yavaş gerçekleşmesidir. İlk çağlardan insanlar yürüyerek bir yerlerden başka yerlere gidiyordu. Günümüzde özellikle "Z" kuşağında televizyon kültürü ortadan kalkıyor. Bir taraftan Z kuşağının halk kültürüyle çatışması desek daha doğru olur. Z kuşağı halk kültürünü neredeyse hiç bilmiyor. Direk popüler kültürün içerisine doğuyor. Buda ister istemez onu bir kültürel öge olarak alıyor. Bu da hızlı bir şekilde tüketiliyor. Tüketim toplumu haline geldik. Tecrübe aktarımı daha çok bizden yaşça büyük insanlardan ediniyor olmamızdır. Günümüzde ise tecrübeyi sadece yakın çevrendeki insanlardan edinmiyoruz. Dünyanın farklı yerlerindeki insanlardan bu tecrübeyi görüyoruz. Eskiden insanlar gittikleri yerlerdeki müzikleri veya enstrümanları ilk defa görüyordu. 2000’li yıllardan sonra hayatımıza internet girmeye başladı. Şu an istediğiniz zaman herhangi bir müzik aletini veya grubunu evinizin odasına taşıyabiliyorsunuz. Yani birçok şeyi oralara gitmeden görme imkânına sahip olabiliyoruz. Bu yüzden oralara gittiğimiz zaman bir esprisi kalmıyor. Her şeyi görüyoruz ve her şeyi biliyoruz bu yüzden çoğu şeyi çabuk bir şekilde tüketiyoruz. Halk kültürünü besleyenler ayakta kalıyor diğerleri ise bir süre sonra unutulup gidiyor (K-7).

Katılımcı, gelecekte kültürel değişimin devam edeceğini ve hızlı bir dönüşüm yaşanacağını ifade etmektedir. İletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte kültürel değişimin hızlandığını ve popüler kültürün etkisinin arttığını belirtmektedir. Z kuşağının halk

kültürüyle bağının zayıf olduğunu ve doğrudan popüler kültürle büyüdüğünü ifade etmektedir. Tüketim toplumu haline geldiğini ve tecrübelerin artık sadece yaşça büyük insanlardan değil, dünyanın farklı yerlerindeki insanlarla da paylaşıldığını vurgulamaktadır. İnternetin hayatımıza girmesiyle her şeye kolayca erişilebildiğini ve bu durumun bazı deneyimlerin değerini azalttığını ifade etmektedir. Halk kültürünü besleyenlerin ayakta kalacağını, diğerlerinin ise zamanla unutulup gideceğini düşünmektedir.

Maalesef aileler ekonomik nedenlerden dolayı çocukların eğitimlerinde sınav kaygısıyla yetiştirmeye çalışıyor çok iyi çalışsan çok iyi yerlere gelsin. Çocuklara sınav üzerinden bir eğitim ve terbiye veriliyor. Halk kültürünü öğrencilere ne kadar aktarıyoruz, evde artık bir büyük yok eskiden bir arada yaşanırdı, aileler büyüktü, gelinler eve geldiğinde evin içinde yaşardı şu an ise herkes bireyselleşti birbirini dahi tüketiyor. Bir dede profili evde yok bir baba profili evde yok zaten. Onlar bize zaten bilmediğimiz dili öğreten onlardı, kültürümüzü ve geleneklerimizi öğreten onlardı değerleri öğreten onlardı o kalmadı. Düğünler ve cenaze törenleri kültürün en fazla yansıtıldığı unsurlardan biri ama bunlarda çok tüketildi. Biz küçükken her okulun folklor ekibi olurdu şimdi var mı bilmiyorum? 19 Mayıs'ta 23 Nisan da folklor gösterileri yapılırdı. Muhakkak birileri dans etmeyi bilirdi bu şekilde. Bugün ise daha modern danslar var. Yani pop müziğiyle eşlik edilecek danslar var. Moda algısı da popüler kültürün bir unsuru. Her alanda ortaya çıkıyor. Öğrenciler Türk dizilerini izlemiyor ama dünya dizilerini deli gibi izliyor. Sosyal medya çok önemli. Diziler ve filmler bunu maalesef çok ciddi etkiliyor. Popüler kültürün bir kurbanıyız. Hepimiz bundan etkileniyoruz. Halk kültürünün kesinlikle yaşatılması gerekiyor(K-8).

Bu paragrafta katılımcı, ailelerin ekonomik nedenlerle çocuklarını sınav kaygısıyla yetiştirdiğini ve bu durumun halk kültürü aktarımını olumsuz etkilediğini ifade etmektedir. Geleneksel aile yapısının değiştiğini ve bireyselleşmenin arttığını belirtmektedir. Büyüklerin ve değerlerin aktarımını üstlenen kişilerin eksikliğine dikkat çekmektedir. Düğün ve cenaze törenlerinin de tüketildiğini, folklor kültürünün azaldığını ve dans tarzlarının popüler kültürün etkisiyle değiştiğini ifade etmektedir. Popüler kültürün moda algısı ve medya üzerinde büyük bir etkisi olduğunu vurgulamaktadır. Bu durumdan etkilenen herkesin popüler kültürün kurbanı olduğunu ifade etmektedir. Halk kültürünün yaşatılması gerektiği konusunda kesin bir duruş sergilemektedir.

Yukarıda belirtilenler cevaplar incelendiğinde 3 farklı görüş yer aldığı görülmektedir:

- Öğretmenlerden bazıları gelecekte halk kültürünün varlığını kaybedeceğini, kültürün canlı bir olgu olarak gelişerek değişeceği görüşü taşımaktadır. Bu hususta halk kültürünün korunması için önlemler alınması gerektiği vurgulanmaktadır.
- Bir başka görüşe göre ise halk kültürünün varlığını popüler kültürle birlikte devam ettireceğini öngörülmektedir. Özellikle halk kültüründe ekonomik getirisi olan kültürel unsurların varlıklarını

koruyacaklarını fakat toplumsal ihtiyaçlara cevap veremeyen ve ekonomik getirisi olmayan kültürel unsurlarında ortadan kalkacağı görüşü yer almaktadır.

- Son olarak ise gelecekte yeni bir kültürün ortaya çıkacağı bu kültürün ise ne halk kültürü ne de bugünün anladığı şekliyle popüler kültür olmayacağı görüşüdür. Gelecekte küresel yani dünya vatandaşlığını temel alan, farklılıkları, sınırları ortadan kaldıran, ortak noktada birleşen, bilimi merkeze alan ve farklı gezegenlerde yeni yaşamlar ortaya çıkaracak yeni bir kültürün ortaya çıkacağı öngörülmektedir.

5. Sonuç

Coğrafya öğretmenlerinin popüler kültür ve halk kültürüne yönelik görüşlerini ortaya koymaya çalışan bu çalışmada, katılımcılarla odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler ise içerik analizi çerçevesinde tematik gruplandırılmalar yapılarak analiz edilmiştir. Katılımcıların konu ile ilgili görüşleri araştırmanın soruları doğrultusunda beş grupta incelenerek analiz edilmiştir. Bunlar;

- Coğrafya ve kültür ilişkisi
- Kültür
- Popüler Kültür ve Halk Kültürü
- CDÖP (2018) ve ders kitaplarında popüler kültür ve halk kültürünün yeri
- Popüler kültür ve halk kültürünün geleceği

Katılımcılar arasında kültür coğrafyası dersinin eksikliğinden bahsedenler olduğu gibi, bu dersin öğretim sürecine katkı sağlayacağına inananlar da bulunmaktadır.

Katılımcılar kültürü bir yaşam şekli olarak tanımlarken, kültürün milletlerin geçmişten günümüze kadar maddi ve manevi birikimlerin ürünü olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca kültürün çeşitlilik olduğu ve sürekli değiştiği görüşleri de dile getirilmiştir. Bu tanımlar, kültürün dinamik bir olgu olduğunu ve insanların zaman içinde kültürel ifadelerini değiştirdiğini vurgulamaktadır. Kültür coğrafyası dersinin öğretmenlerin kültür coğrafyası dersleriyle kültürel çeşitlilik, toplumsal yapı ve kültür ilişkileri konularında bilgili ve donanımlı olmalarına yardımcı olacağı belirtilmektedir. Aynı zamanda kültür coğrafyası dersinde öğrencilerin kendi kültürlerini tanıtabilecekleri bir öğretim içeriği oluşturulmasının da önemi vurgulanmaktadır. Bu sayede, öğretmenlerin öğrencilere ülke kültürünü daha nitelikli bir şekilde aktarabileceği ifade edilmektedir.

Ayrıca kültürün, insanların doğal çevreyle etkileşim kurmaya başlamasıyla ortaya çıktığı ve coğrafi çeşitliliğin farklı kültürlerin oluşmasına katkıda bulunduğu ifade edilmektedir. Kültürler, teknolojik ilerlemeler, iletişim araçlarının gelişimi ve insan bilgi birikiminin artması gibi faktörlerle etkilenerek değişmektedir. Bu değişim, kültürel çeşitlilik ve zenginliği artırmaktadır. Öğretmenlerin kültürel farklılıklara duyarlı olmaları ve öğrencilere bu farklılıkları anlamaları için rehberlik etmeleri önemlidir. Kültürel

farkındalık ve kültürel çeşitliliğin öğretim sürecine dâhil edilmesi, öğretmen adaylarının ve öğrencilerin kültür ve coğrafya ilişkisini daha iyi anlamalarına ve kültürel birikimlerini artırmalarına katkı sağlayacaktır. Öğretmenlerin popüler kültür hakkındaki görüşlerinde ön plana çıkan kavramlar “geçici, trendlerin takibi, genel, tüketim, moda, kent, markalaşma ve tek tip yaşam biçimi” şeklindedir. Halk kültürü için ise “üretim, renklilik, köklü (binlerce yıllık geçmişe sahip), kırsal ve yerel” şeklindedir. Bu kavramlar konu ile ilgili çalışmanın giriş ve problem durumu bölümlerinde de belirtildiği üzere literatürdeki benzer çalışmalarla da örtüşmektedir.

Öğretmenler aynı zamanda popüler kültürün egemen güçlerin kontrolünde yaygınlık kazandığını ve yeryüzünü renkli bir mozaik kılan halk kültürlerinin tehdit altında olduğunu vurgulamış ve halk kültürlerinin korunması için çalışmaların yapılması gerektiğini dile getirmişlerdir. Özellikle bazı öğretmenler öğrencilerin bu konularda bilinç düzeylerinin düşük olduğunu ve halk kültürüyle ilişkilerinin medyanın büyük etkisiyle de zaman geçtikçe azaldığına dikkat çekmişlerdir.

Katılımcıların ders kitapları ve CDÖP içerikleri hakkındaki görüşleri incelendiğinde, kültür konularıyla ilgili farklı düşüncelere sahip oldukları ve ortak endişeleri paylaştıkları konular da bulunmaktadır. Bazı katılımcılar, kültür konularının CDÖP ve ders kitaplarında yeterli bir şekilde yer aldığını düşünmektedir. Ders sayısının az olmasına rağmen içerik olarak yeterli olduğunu savunanlar bulunmaktadır. Özellikle öğretmenler kültür konularının daha çok teorik bir şekilde işlenmesinden rahatsızlık duymaktadır. Kültür konularının 11. ve 12. sınıflarda yer aldığı ve coğrafya derslerinin son iki yılda seçmeli olarak verildiği vurgulanmaktadır. Bu dönemde üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin sınav odaklı çalıştığı için kültür konularına yeterince ilgi göstermediği belirtilmektedir. Hem kültür konularının 11. ve 12. sınıflarda seçmeli olarak verilmesi hem de eğitim sisteminin sınav odaklı ve rekabetçi yapısı, öğrencilerin kültür gibi önemli konularda eksik kalmasına neden olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, öğretmenler değerler eğitiminin önemine vurgu yapmaktadır.

Bazı öğretmenler, halk kültürünün gelecekte varlığını kaybedeceğini ve canlı bir olgu olarak gelişip değişeceğini düşünmektedir. Halk kültürünün korunması için önlemler alınması gerektiğini vurgulamaktadırlar. Bazı öğretmenler ise halk kültürü popüler kültürle birlikte varlığını sürdüreceğine düşünmektedir. Ekonomik getirisi olan kültürel unsurların korunacağı, ancak toplumsal ihtiyaçlara cevap vermeyen ve ekonomik getirisi olmayan unsurların ortadan kalkabileceği öngörülmektedir. Son olarak, gelecekte yeni bir kültürün ortaya çıkacağı düşünen öğretmenler vardır. Onlara göre bu kültür ne halk kültürüne ne de bugünkü popüler kültüre benzemeyecek, dünya vatandaşlığını temel alan, farklılıkları ortadan kaldıran, ortak noktalarda birleşen, bilimi merkeze alan ve farklı gezegenlerde yeni yaşamların ortaya çıkacağı bir kültür olacağı öngörüsüdür. Özetle, katılımcılar arasında halk kültürünün geleceği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır.

Öğretmenlerin görüşlerini de esas alarak 2018 yılı CDÖP ve MEB ders kitaplarında kültür konularına yer verilmiş olsa da popüler kültür ve halk kültürü gibi alt başlıklara yer verilmediği saptanmıştır. Bu durum, öğrencilerin konu hakkında bilinçlenmesine katkı sağlayacak bilgilerin eksikliği anlamına gelmektedir.

5.1. Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgular neticesinde aşağıda yer alan öneriler geliştirilmiştir.

- CDÖP’ ve ders kitaplarına kültür ana başlığı altında popüler kültür ve halk kültürüyle ilgili bir bölüm yer alabilir.
- Kültür konusunun daha etkin öğretimi bilgi iletişim teknolojilerinden de yararlanılarak çeşitli etkinlik örnekleri ve materyaller hazırlanabilir.
- Öğretmenler, kültür konularının derslerde daha pratik ve etkileşimli bir şekilde işlenmesi ve öğrencilerin kültürü somut bir şekilde deneyimlemeleri için çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanılması konusunda desteklenebilir.
- Özellikle halk kültürünün korunması için öğretmenlere yönelik seminer veya hizmet içi eğitim toplantıları düzenlenebilir.
- Öğretmenler tarafından kültürel mirasın korunmasını desteklemek amacıyla okul içi ve okul dışında çeşitli proje çalışmaları ve faaliyetler düzenlenebilir.
- Üniversiteye giriş sınavındaki coğrafya sorularına kültür konularını kapsayan sorular eklenebilir.

6. Kaynakça

- Arabacı, H. S. (2022). *Meb,10. sınıf coğrafya ders kitabı*. Yıldırım Yayınları.
- Baranaydın, M., Aydın, Y., Tekbaş, G. (2022). *MEB, 11. sınıf coğrafya ders kitabı*. Gün Yayıncılık.
- Bloor, M., & Wood, F. (2006). Phenomenological methods. In keywords in qualitative methods. 129-131. London: SAGE Publications Ltd. doi:10.4135/978.184.9209403
- Coğrafya Dersi Öğretim Programı (CDÖP), (2005). MEB, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB).
- Coğrafya Dersi Öğretim Programı (CDÖP), (2018). MEB, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB).
- Coşgun, M. (2012). Popüler kültür ve tüketim toplumu, *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1/1, 837-580.
- Çalış, G & Hayır Kanat, M. (2022). Türkiye’de kültür coğrafyası çalışmaları: google akademik veri tabanına göre. *Ulak Bilge Sosyal Bilimler Dergisi*. (73), 643-682.
- Çokluk, Ö., Yılmaz, K & Oğuz, E. (2011). Nitel bir görüşme yöntemi: odak grup görüşmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*. 4/1, 95-107
- Demiralp, N. (2007). Coğrafya eğitiminde materyaller ve 2005 coğrafya dersi öğretim programı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 373-384.
- Erdebil, C., Düzgün, R., Bıçaklı, R., Güzel, Z. & Bozbıyık, E. (2019). 12. sınıf coğrafya ders kitabı. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları

- Erdoğan, İ. (2004). Popüler kültürün ne olduğu üzerine. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 51/57, 1-18.
- Evcin, E. (2013). Türk halk kültürü araştırmaları için önemli bir kaynak: Halk kültürü bilgi ve belge merkezi. *Millî Folklor Dergisi*, 13/100, 225-242.
- Göcen, C. & Şahin, S. (2020). Cumhuriyetten günümüze lise coğrafya müfredatlarında kültür konularının yeri. *Journal of Current Research on Educational Studies*, 10(2), 1-16.
- Gökalp, Z. (2016). *Hars ve Medeniyet*. İstanbul. Bilgeoğuz Yayınları no:786.
- Gülcan, C. (2021). Nitel bir veri toplama aracı: odak (focus) grup tekniğinin uygulanışı ve geçerliliği üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 94-109.
- İçen, M. (2020). Popüler kültürün sosyal bilgiler öğretmen adaylarına yansımaları. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 550-572.
- Kan, Ç. (2011). Sosyal bilgiler dersi ve popüler kültür. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 40 (1), 37-43.
- Karabağ, S. & Şahin, S. (2007). *Kuram ve uygulamada coğrafya eğitimi*. Gazi Kitabevi.
- Mahiroğulları, A. (2005). Küreselleşmenin kültürel değerler üzerine etkisi. *In Journal of Social Policy Conferences* (No. 50, pp. 1275-1288).
- Morgan, J. (2001). Popular culture and geography education. *International research in geographical and environmental education*, 10(3), 284-297.
- Özgan, H., Arslan, M, C. & Kara, M. (2014). Popüler kültürün öğrenci davranışları üzerinde algılanan etkileri. *EKEV Akademi Dergisi*.18/58, 469-484.
- Özgen, N. & Kuru, R (2017). Orta öğretim coğrafya ders programında (2017) kültürel temalar ve mekân okumaları. (sözlü bildiri) *I. Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Sempozyumu*.
- Özgen, N. (2016). Türkiye coğrafyasının kültürel potansiyeli ve eğitimdeki uygulamaları üzerine bir değerlendirme. (sözlü bildiri) *1.Uluslararası Göç ve Kültür Sempozyumu*, Amasya, Türkiye.
- Özüdoğru, H. (2015). Cumhuriyetten günümüze coğrafya müfredatlarında sosyal politika konularının yeri ve değişimi. S. Şahin, A. Uzun, S. Aslan, B. Orhan, (Ed.). *Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi 2015* içinde, (s. 313-321). Pegem.
- Singh, A. K. (2022). A study of popular culture and its impact on youth's cultural identity. *The Creative Launcher*, 7(6), 150-157.
- Soyatlar, A., Akça, B., Coşar, H., Solak, İ. & Karagöz, M. (2019). *MEB, 9. Sınıf Coğrafya Ders Kitabı*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Şahsuvaroğlu N. T. & Ekşi, H. (2008). Odak grup görüşmesi ve sosyal temsiller kuramı. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 28/28, 127-139.
- Tekindal, M. & Uğuz, Ş. U. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 20(1), 153-172.
- Tuan, Y. F. (2003). Perceptual and cultural geography: A commentary. *Annals of the association of American geographers*, 93(4), 878-881.
- Tümertekin, E & Özgüç, N. (2002). *Beşerî coğrafya insan. Kültür. Mekân*. Çantay Kitabevi.
- Türk Dil Kurumu (TDK) Sözlükleri. (2022). Kültür. İçinde Güncel Türkçe Sözlük. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022, <https://sozluk.gov.tr/>
- Taylor, E. B. (2016). Kültür Bilimi. E. Bilgiç (Çev.) *ViraVerita E-Dergi*, (4), 91-110.
- UNESCO (2009). The 2009 UNESCO Framework For Cultural Statistics (Fcs). Institute for Statistics of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UIS). Canada
- Ültay, E, Akyurt, H & Ültay, N (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 188-201.
- Ünal, F. (2013). İlköğretim sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan halk kültürü öğelerinin değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (14), 611-644.
- Yiğit Özüdoğru, H. (2022). Osmanlı devletinin son dönemi cumhuriyetin ilk yıllarında ortaöğretimde coğrafya dersi öğretim programı. S Karabağ, S. Şahin, B. Şahin (Ed). *Coğrafya dersi öğretim programı* içinde (ss.28-47). Pegem.